

Classification of types of bribery depends on directions or economic activity, that nowadays is mostly affected by corruption, in the end promotes the classification of measures of prevention. The received results not only develop scientific knowledge about the peculiarities of bribery, as criminally-punishable corruption offence, but also can be used as theoretical ground for development of system measures of prevention corruption in Ukraine.

Key words: *bribe, corruption offence, types, classification, prevention.*

Стаття надійшла 30 березня 2015 р.

УДК 343.234

В. М. Бурдін

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ ІЗ ВИПРОБУВАННЯМ ЗА КОРУПЦІЙНІ ЗЛОЧИНИ

Розглянуто спірні питання застосування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням щодо осіб, які вчинили корупційні злочини. Обґрунтовано високу ефективність указанного інституту в системі заходів кримінальної відповідальності. Аргументовано висновок про те, що законодавець не виправдано обмежує можливість застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням за корупційні злочини. Проаналізовано можливість застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку укладення угоди про визнання вини чи угоди про примирення.

Ключові слова: *звільнення від відбування покарання з випробуванням, корупційний злочин, покарання, угода про примирення, угода про визнання вини.*

Постановка проблеми. Сьогодні доводиться констатувати надзвичайно високу динаміку розвитку кримінального законодавства. Це зумовлено низкою чинників і, на жаль, не тільки правового характеру, тобто тими, які об'єктивно зумовлюють необхідність прийняття нових або внесення змін чи доповнень у чинні кримінально-правові норми. Така ситуація пояснюється пришвидшенням євроінтеграційних процесів, а, отже, необхідністю початкового приведення національного кримінального законодавства у відповідність до міжнародних європейських стандартів.

Щоправда, іноді створюється враження, що законодавець готовий, заплющивши очі, голосувати за будь-які зміни, аби довести свою проєвропейську позицію, незважаючи на те, що окремі зміни, які ним

вносяться до КК України для того, щоб догодити європейським партнерам, м'яко кажучи, не тільки не мають системного характеру, але й не узгоджуються з особливостями національного правового регулювання і кримінально-правової охорони, а подеколи прямо суперечать їм. Можливо, депутати думають, що під час голосування за такі законопроекти вони перебувають у стані крайньої необхідності, коли заподіяння шкоди власній правовій системі (окремим її галузям) можна виправдати «світлим європейським майбутнім». Проте, думаю, що євроінтеграція не передбачає руйнацію власної правової системи та національних правових традицій, тим паче – прямого запозичення зарубіжних кримінально-правових норм, яке часом нагадає «мавпування».

Додали динаміку в законодавство і революційні процеси, які відбувалися у нашій державі в кінці 2013 р. і на початку 2014 р. Так, зокрема, упродовж 2014 року КК України змінювався у середньому майже два рази на місяць. Як тут не згадати причину всіх негараздів – невидиму і всепронизуючу корупцію. Пересічним громадянам настільки «вбили» в голову думку про те, що це саме вони, «прокляті корупціонери», винні у всіх бідах – від проблем із затриманням заробітних плат, підвищенням тарифів на житлово-комунальні послуги і завершуючи глобальним потеплінням, що люди готові лінчувати корупціонерів, щоправда, поки що обмежуючись жбурлінням їх у сміттєві баки і малюнками зеленкою на їхніх обличчях. Що ж тоді говорити про зміни до кримінального законодавства, які мають таку гарну ідею – знищити корупцію, як бур'ян. Під такими гаслами можна було би заборонити збиратися утрюх, і це нормально би сприймалося назагал. Можливо, хтось осудить мене за надмірну іронію і нагадає фразу Городничого з відомої п'єси М. В. Гоголя «Ревізор»: «Над ким смієтесь? Над собою смієтесь!». Що ж, не заперечуватиму. Проте, думаю, що саме іронія і скептицизм дозволять реально оцінити зміни у вітчизняному кримінальному законодавстві.

Стан дослідження. Найперше, не зайве нагадати, що кримінальний закон не може бути панацеєю у вирішенні всіх соціальних негараздів. Окрім того, він не є панацеєю і в питаннях протидії злочинності, зокрема так званої корупційної злочинності. Навпаки, історія свідчить про те, що часто посилення кримінальної відповідальності призводить до абсолютно протилежного соціального ефекту – злочинність не зменшується, а якщо і зменшується, то несуттєво, натомість злочини набувають більш жорстокого та цинічного характеру. Не потрібно забувати, що кримінальний закон протидіє не причинам, а їх наслідкам у виді окремих злочинів. Загальновідомо, що усувати потрібно не стільки наслідки захворювання, як його причини. В цій

публікації не аналізуватиму глобальні проблеми, які стосуються причин кримінальної корупції та напрямів і способів їх усунення, а спробую з'ясувати деякі зміни до кримінального законодавства, спрямовані на протидію їй.

Новелою нового кримінального процесуального законодавства є розділ VI КПК України, у якому регламентується особливий порядок кримінального провадження, зокрема провадження на підставі угод. У ст. 468 вказується, що у кримінальному провадженні можуть бути укладені такі види угод: 1) про примирення між потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим; 2) між прокурором і підозрюваним чи обвинуваченим про визнання винуватості. Передбачено, що угода про примирення може бути укладена за ініціативою потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого. Домовленості стосовно угоди про примирення можуть проводитися самостійно потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим, захисником і представником або за допомогою іншої особи, погодженої сторонами кримінального провадження (крім слідчого, прокурора або судді). Угода про визнання винуватості може бути укладена за ініціативою прокурора або підозрюваного чи обвинуваченого. Угода про примирення між потерпілим і підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості та у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення. Угода про визнання винуватості між прокурором і підозрюваним чи обвинуваченим може бути укладена у провадженні щодо: 1) кримінальних проступків, злочинів невеликої чи середньої тяжкості, тяжких злочинів; 2) особливо тяжких злочинів, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України за умови викриття підозрюваним чи обвинуваченим іншої особи у вчиненні злочину, віднесенного до підслідності Національного антикорупційного бюро України, якщо інформація щодо вчинення такою особою злочину буде підтверджена доказами.

Вказані положення процесуального законодавства суттєво впливають на інститути матеріального кримінального права. Відповідно до ст. 471 КПК України, в якій регламентується зміст угоди про примирення, винний може домовитися про вид і розмір покарання, а також про звільнення від відбування покарання з випробуванням. Відповідно до ст.ст. 65, 75, 79 КК України, питання призначення покарання, а також звільнення від відбування покарання з випробуванням належать до інститутів матеріального кримінального права. Отже, і підстави їх застосування повинні регламентуватися нормами КК України. Водночас, відповідно до ст. 471 КПК України, фактично

передбачено можливість застосування вказаних інститутів за домовленістю з винним. З приводу цього виникає кілька запитань. Чи може суд призначити винному покарання на підставі угоди, не враховуючи загальні засади призначення покарання? Чи може суд призначити винному покарання нижче від найнижчої межі, коли відсутні підстави, передбачені в ст. 69 КК України? Чи може суд застосувати звільнення від відбування покарання, коли відсутні підстави, передбачені в ст. 75 КК України? На цьому питанні не завершуються, їх перелік можна продовжувати. Вказані питання вже привернули увагу вчених [1; 2]. Попри те, останні зміни до КК України, спрямовані на посилення кримінальної відповідальності за корупційні злочини, тільки ускладнюють наявні проблеми.

Виклад основних положень. Очевидно, що існування відповідних процесуальних положень дає підстави стверджувати, що і призначення покарання, і вирішення питання про звільнення від відбування покарання з випробуванням може відбуватися без урахування вимог матеріального кримінального законодавства. Адже в іншому випадку втрачається значення угоди – не було би про що домовлятися. Проте такі угоди фактично нівелюють значення загальних засад призначення покарання та інших матеріальних підстав застосування відповідних кримінально-правових інститутів. Окрім того, можна однозначно стверджувати, що інтереси винного завжди перебуватимуть у перманентному конфлікті з відповідними положеннями матеріального кримінального законодавства і його вимоги до угоди про примирення завжди вимагатимуть порушення відповідних положень КК України. У зв'язку з цим дивними видаються положення Інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15 листопада 2012 року «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод», якими передбачено, що угоди не мають сягати за межі загальних засад призначення покарання. В такому разі виникає логічне питання, а про що тоді домовлятися?

Якщо угода про примирення не є чимось абсолютно новим для кримінального процесуального законодавства, то угода про визнання винуватості є справжньою новелою нового КПК України. Як реалізуватимуться ці положення на практиці, до кінця поки що не відомо, проте з реалізацією цього виду угоди також можна пов'язувати деформацію певних усталених положень матеріального кримінального права. Адже, відповідно до ч. 1 ст. 472 КПК України, в змісті угоди про визнання винуватості також зазначається узгоджене покарання та згода підозрюваного, обвинуваченого на його призначення або

на призначення покарання та звільнення від його відбування з випробуванням. З погляду матеріального кримінального права, ці положення виглядають більш ніж абсурдними. Невже вид і розмір покарання може погоджуватися з винним? Невже призначення покарання чи вирішення питання про застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням може залежати від згоди винного? Класичне розуміння суті цих кримінально-правових інститутів дозволяє одразу дати негативну відповідь на ці запитання. Проте законодавець вважає, мабуть, інакше, адже в іншому випадку не було би потреби доповнювати КПК України вказаними новелами.

У зв'язку з розглядуваною мною проблемою протидії кримінальній корупції виникає питання про те, а чи можна домовлятися з корупціонерами в межах названих процесуальних угод? На перший погляд, постановка питання може видатися цинічною. Адже до «внутрішніх зрадників» державної системи не може бути ні жалю, ні прощення. Водночас формальних перешкод щодо укладання угод із особами, які вчинили корупційні злочини, немає. Щоправда, певні застереження з цього приводу висловив Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Так, зокрема, в «Узагальненні судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод», яке було здійснено Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ, вказується, що у кримінальних правопорушеннях, де основним безпосереднім об'єктом виступають публічні інтереси (зокрема немайнові), а спричинена конкретним фізичним чи юридичним особам шкода є лише проявом посягання на основний об'єкт, укладення угоди про примирення не допускається. Зокрема, затвердження таких угод не допускається у справах про злочини, передбачені розділом I «Злочини проти основ національної безпеки України»; розділом VII «Злочини у сфері господарської діяльності»; розділом VIII «Злочини проти довкілля»; розділом IX «Злочини проти громадської безпеки»; розділом XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту»; розділом XII «Злочини проти громадського порядку та моральності»; розділом XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення»; розділом XIV «Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації»; розділом XV «Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян»; розділом XVII «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг» (окрім

того, не може укладатися угода про примирення щодо злочинів, спеціальним суб'єктом яких є службова особа, але які містяться в інших розділах КК (наприклад, діяння, передбачені ч. 2 ст. 189 та ч. 3 ст. 229 КК); розділом XVIII «Злочини проти правосуддя»; розділом XIX «Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)»; розділом XX «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» Особливої частини КК. Отож, касаційна інстанція висловила своє бачення цієї проблеми і заборонила судам затверджувати угоди про примирення у справах про так звані корупційні злочини.

Можливість укладення і подальшого затвердження судом угоди про визнання винуватості у справах про корупційні злочини не тільки формально не заперечується, а, навпаки, прямо дозволяється. Укладення такої угоди можливо навіть у випадку вчинення особливо тяжких злочинів, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України.

З одного боку, можливість укладення угоди про визнання винуватості є не тільки проявом гуманізму, але й суттєво полегшує процес розслідування кримінальних справ, пришвидшує процедуру направлення справи до суду і врешті-решт оптимізує судовий розгляд, який у таких випадках має спрощений характер. Проте, з іншого боку, законодавець увесь час намагається посилити відповідальність корупціонерів і поставити винних у максимально жорсткі умови за вирішення питання про їх кримінальну відповідальність. Часом унаслідок такого неоднозначного законодавчого реагування на корупційні злочини створюються доволі складні питання суто практичного характеру.

Так, Законом України «Про національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 року низка кримінально-правових норм, що передбачали положення, якими законодавець намагався забезпечити реалізацію принципу економії кримінальної репресії, створивши максимальні умови, спрямовані на те, щоб винні у вчиненні злочину мали змогу за певних умов уникнути реального відбування покарання або іншим чином покращити своє кримінально-правове становище, були істотно змінені.

Нагадаю, що вказаним Законом, який набрав чинності 25 січня 2015 року, внесено зміни до низки статей КК України, якими до осіб, що вчинили корупційні злочини, встановлено обмеження у звільненні від кримінальної відповідальності, призначенні більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, звільненні від покарання та його відбування, знятті судимості тощо (ст.ст. 45–48, 69, 74, 75, 79, 81, 82, 86, 87, 91 КК України).

Цільове призначення цих змін очевидне і не викликає жодних сумнівів – посилення кримінальної відповідальності за корупційні злочини. Саме таку мету має і застереження в ч. 1 ст. 75 КК про недопустимість застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням до засуджених за корупційні злочини. Водночас у частині 2 цієї статті, яка визначає умови звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження угоди про примирення або визнання вини, така пряма заборона не міститься. Крім того, відсутні будь-які обмеження укладення угоди у кримінальному провадженні про корупційні злочини і в положеннях Глави 35 КПК України «Кримінальне провадження на підставі угод». Така неоднозначна позиція законодавця зумовила і неоднозначну правозастосовну практику. З огляду на це, Генеральна прокуратура України звернулася з листом (від 26 травня 2015 року № 21/2/2-145 вих – 15) до окремих юридичних навчальних закладів з проханням надати науковий висновок про застосування положень ст. 75 КК України щодо можливості звільнення від відбування покарання з випробуванням осіб, які вчинили корупційні злочини, у випадку укладення з ними угоди про визнання вини.

Перш ніж запропоную власне бачення вирішення цієї ситуації, висловлю свій погляд щодо доцільності існування інституту звільнення від відбування покарання з випробуванням. Змістовно він не є чимось абсолютно новим для вітчизняного кримінального законодавства. За суттю він є трансформацією «умовного засудження» (ст. 45 КК 1960 р.) та «відстрочки виконання вироку» (ст. 46¹ КК 1960 р.), які були передбачені ще у попередньому кримінальному законодавстві. У змісті інститут звільнення від відбування покарання з випробуванням увібрав найкращі елементи «умовного засудження» та «відстрочки виконання вироку».

Треба відзначити, що в системі заходів кримінальної відповідальності вказаний інститут є одним із найбільш ефективних, оскільки спрямований, з одного боку, на забезпечення безперервного і тривалого (від одного до трьох років) контролю за засудженим, а, з іншого, – запобігає негативним наслідкам реального застосування покарання у виді позбавлення волі на певний строк. У сучасній кримінологічній науці давно аргументовано переконують, що реальне застосування тривалих строків позбавлення волі не дає людині жодних шансів повернутися до нормального життя. Навпаки, після звільнення з місць позбавлення волі вона і на формальному, на неформальному рівнях буде ізольована від більшості соціальних інституцій. В такому випадку спрацьовують найгірші механізми теорії стигматизації. Натомість звільнення від відбування покарання з випробуванням

дозволяє зберегти позитивні соціальні зв'язки засудженого з нормальним оточенням – сім'єю, друзями, колегами по роботі тощо.

Важливо також наголосити, що увесь строк випробування (іспитовий строк) засуджений перебуває в режимі актуального постійного контролю, адже можливість остаточного звільнення буде перевірена судом після завершення іспитового строку. Так, відповідно до ч. 1 ст. 78 КК, тільки після закінчення іспитового строку засуджений, який виконав покладені на нього обов'язки та не вчинив нового злочину, звільняється судом від призначеного йому покарання. Якщо засуджений не виконує покладені на нього обов'язки або систематично вчинює правопорушення, що потягли за собою адміністративні стягнення і свідчать про його небажання стати на шлях виправлення, суд направляє засудженого для відбування призначеного покарання. Отже, засуджений, до якого застосовано звільнення від відбування покарання з випробуванням, не відчуває безкарності, навпаки, намагається впродовж усього іспитового строку довести, що гідний такої довіри держави.

З урахуванням потенційно високої можливості реалізувати цілі кримінальної відповідальності інститутом звільнення від відбування покарання з випробуванням незрозуміла законодавча позиція, спрямована на обмеження сфери застосування цього інституту щодо осіб, які вчинили корупційні злочини. Адже цілі кримінальної відповідальності однакові для всіх осіб, які винили злочини, незалежно від конкретного виду злочинної поведінки. Натомість у цьому розумінні очевидна карально-репресивна позиція законодавця щодо осіб, які вчинили корупційні злочини. Проте мета кари – не єдина мета кримінальної відповідальності і покарання. Лише у напрямі посилення кримінальної відповідальності за окремі злочини можна зрештою зробити висновок про те, що злочинців треба довічно ізолювати від суспільства, або розстрілювати. Зрештою, невже законодавець вважає, що тривала ізоляція може виправити корупціонера? Думаю, що в цьому значно більший ефект був би від змін, спрямованих на збільшення строку покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю у випадку вчинення корупційних злочинів. У цьому контексті в порядку *de lege ferenda* можна було би запропонувати для корупціонерів навіть довічне позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Аналіз потенційної ефективності реалізації кримінальної відповідальності у формі звільнення від відбування покарання з випробуванням дозволяє зробити висновок не тільки про недоцільність скорочення сфери її застосування, а, навпаки, про максимальне її розширення.

Формально-логічні розмірковування, а також системне тлумачення кримінально-правових норм, які стосуються звільнення від відбування покарання з випробуванням, дозволяють зробити висновок про те, що законодавець обмежує можливість застосування такого звільнення на підставі угоди про визнання винуватості щодо осіб, які вчинили корупційні злочини. Так, незважаючи на те, що в ч. 2 ст. 75 КК, яка передбачає можливість звільнення від відбування покарання з випробуванням у зв'язку із затвердженням угоди про визнання винуватості, не передбачено прямого застереження про неможливість застосування такого звільнення у разі засудження особи за корупційний злочин, саме такий висновок очевидний зі системного тлумачення норм КК України. Адже норми, передбачені в ч. 1 ст. 75 КК та ч. 2 ст. 75 КК, співвідносяться як загальна та спеціальна. Тобто в ч. 1 ст. 75 КК законодавець описує загальні положення застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням. А в ч. 2 ст. 75 КК описується спеціальний випадок такого звільнення – наявність угоди про визнання винуватості. В ч. 2 ст. 75 КК законодавець не створює нового виду звільнення від відбування покарання, він лише деталізує наявний. Тому за такого співвідношення кримінально-правових норм зрозумілий висновок про те, що в спеціальній нормі повинні бути збережені всі ті положення (вимоги), які притаманні загальній нормі. Іншими словами, застосування ч. 2 ст. 75 КК можливе лише за умови збереження всіх вимог для такого виду звільнення, передбачених у ч. 1 ст. 75 КК. Тобто застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням на підставі затвердження угоди про визнання винуватості можливе не тільки у випадку, коли сторонами угоди буде узгоджено покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі або позбавлення волі на строк не більше п'яти років, як і вимагає ч. 1 ст. 75 КК, але й тоді, коли буде визнано, що виправлення засудженого можливе без відбування покарання, крім засудження за корупційний злочин.

Така формально правильна позиція простежується і в практиці Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ щодо практики призначення покарання на підставі угоди про примирення. Так, в «Узагальненні судової практики здійснення провадження на підставі угод» вказується, що суд, затверджуючи угоду про примирення, якою визначено узгоджене покарання, не може не виконати загальні правила призначення покарання. Аналогічна позиція ще більш чітко сформульована в Листі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання здійснення кримінального провадження

на підставі угод» від 15 листопада 2012 року № 223-1679/0/4-12 з доповненнями, внесеними листом від 5 квітня 2013 року № 223-558/0/4-13. Отож, Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ визнається, що наявність такої угоди зовсім не означає, що нею можуть установлюватися інші правила призначення покарання, ніж ті, які передбачені чинним КК України. Тобто положення, передбачене в ч. 5 ст. 65 КК «Загальні засади призначення покарання», про те, що суд призначає покарання, яке узгоджене сторонами, у випадку затвердження угоди про примирення або про визнання вини, не свідчить про те, що суд може проігнорувати загальні засади призначення покарання, передбачені в інших частинах ст. 65 КК, а також інші положення КК України, які стосуються призначення покарання. Відтак можна зробити висновок про те, що застосування звільнення від відбування покарання з випробуванням за корупційні злочини суперечитиме положенням чинного КК України.

У контексті розглядуваної проблеми не зайве нагадати, що в ст. 79 КК передбачено ще один спеціальний вид звільнення від відбування покарання з випробуванням – звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних і жінок, які мають дітей віком до семи років. У ч. 1 ст. 79 КК передбачено, що у разі призначення покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі вагітним або жінкам, які мають дітей віком до семи років, крім засуджених до позбавлення волі на строк більше п'яти років за тяжкі і особливо тяжкі злочини, а також за корупційні злочини, суд може звільнити таких засуджених від відбування як основного, так і додаткового покарання з установленням іспитового строку у межах строку, на який, згідно з законом, жінку може бути звільнено від роботи у зв'язку з вагітністю, пологами і до досягнення дитиною семирічного віку. Щодо цього виду звільнення законодавець також безпосередньо робить застереження про можливість його застосування у випадку вчинення жінкою корупційного злочину. Проте така законодавча позиція викликає ще більше заперечень. Адже в цьому разі можливість звільнення від відбування покарання спрямована не тільки на гуманізацію кримінальної відповідальності жінки, але й на створення нормальних умов розвитку для її дитини. Невже законодавець має достатні підстави для того, щоб категорично заперечити можливість жінки, яка вчинила корупційний злочин, бути хорошою мамою? А може він вважає, що корупція спадкується на генетичному рівні, а тому не потрібно жаліти ні корупціонера, ні його нащадків?

Висновки. Проблема протидії корупційній злочинності є комплексною і може бути ефективно вирішена лише у випадку застосування

до неї комплексних підходів. У будь-якому разі лише кримінальна відповідальність не може бути панацеєю вирішення проблем, пов'язаних із корупцією. Крім того, законодавець повинен обережно посилювати кримінальну відповідальність за окремі види злочинів, адже в більшості випадків така позиція може призвести до погіршення криміногенної ситуації.

1. Бурдін В. М. Вплив нового Кримінального процесуального кодексу України на інститути матеріального кримінального права / В. М. Бурдін // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична / головний редактор М. М. Цимбалюк. – Львів: ЛьвДУВС, 2012. – Вип. 4. – С. 255–264.

2. Тютюгин В. И. Некоторые вопросы назначения наказания по соглашению сторон в связи с принятием нового Уголовного процессуального кодекса Украины / В. И. Тютюгин // Основні напрями розвитку кримінального права та шляхи вдосконалення законодавства України про кримінальну відповідальність: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (11–12 жовтня 2012 р.) / редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2012. – С. 81–87.

Бурдин В. Н. Освобождение от отбывания наказания с испытательным сроком за коррупционные преступления

Рассмотрены спорные вопросы применения института освобождения от отбывания наказания с испытательным сроком к лицам, совершившим коррупционные преступления. Обоснована высокая эффективность указанного института в системе мер уголовной ответственности. Аргументирован вывод о том, что законодатель неоправданно ограничивает возможность применения освобождения от отбывания наказания с испытательным сроком к лицам, совершившим коррупционные преступления. Проанализирована возможность применения освобождения от отбывания наказания с испытательным сроком в случае заключения сделки о признании вины или сделки о примирении.

Ключевые слова: освобождение от отбывания наказания с испытательным сроком, коррупционное преступление, наказание, сделка о примирении, сделка о признании вины.

Burdin V. M. The problems of release from serving punishment with probation for corruption offenses

This article reviews controversial issues of using the release with probation institute to the perpetrators of so-called corruption offenses. The high efficiency of this institute in the system of measures of criminal responsibility is substantiated. The applying of a specified type of release can more effectively realize the goals of criminal responsibility in comparison with the real serving punishment, including imprisonment. The conclusion about unjustified restriction of using the release from serving punishment with probation for corruption offenses has been justified. The legislator's repressive solution not to apply the release from serving punishment with probation to pregnant women and women with children up to seven years is

criticized. The exemption of using release from serving punishment with probation when concluding plea agreement or reconciliation agreement is analyzed separately. It is proved that an agreement on reconciliation with the accused for committing corruption offense is contrary to the requirements of the Criminal Code of Ukraine. In addition, system analysis gives a possibility to make the conclusion about inability of release from serving punishment with probation when plea agreement is concluded. It is inferred that the strengthening of criminal responsibility cannot be the primary tool in the fight against corruption. The author has substantiated that the amendments to the Criminal Code of Ukraine should be systematic and take into account the features of already existent penal institutions.

Key words: *release from serving punishment with probation, corruption of-fense, punishment, reconciliation agreement, plea agreement.*

Стаття надійшла 2 жовтня 2015 р.

УДК 343.352.4

Р. Л. Максимович

РОЗМІР НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ У СКЛАДІ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОМУ В СТ. 368 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

З'ясовано питання про розмір неправомірної вигоди у складі злочину, передбаченому в статті 368 Кримінального кодексу України. Проаналізовано особливості регламентації цього питання за чинним кримінальним законодавством України. Досліджено розуміння цього поняття у судовій практиці і в кримінально-правовій літературі. Висвітлено регламентацію зазначеного питання в адміністративному законодавстві України. Виявлено співвідношення кримінального і адміністративного законодавства в цій частині. Обґрунтовано мінімальний розмір неправомірної вигоди, за наявності якого має наставати кримінальна відповідальність за вказаний склад злочину.

Ключові слова: *Кримінальний кодекс, неправомірна вигода, кримінальна відповідальність.*

Постановка проблеми. Питання про розмір неправомірної вигоди надзвичайно важливе. У доктрині кримінального права воно може сприяти зменшенню кількості наявних дискусій, а також – неоднозначних рішень, що приймаються у правозастосувальній діяльності. Доцільно виявити особливості висвітлення розглядуваного питання у кримінальному законі, з'ясувати, як його розуміють у судовій практиці і кримінально-правовій літературі, а також запропонувати власне визначення розміру неправомірної вигоди у відповідному складі злочину.